

navnlig i Henseende til de Udgifter, som den vil medføre.

Sable: Jeg vilde kun tillade mig at rette en Forespørgsel under dette Lovforslags Behandling angaaende et Forhold, som findes Sted i enkelte Kommuner. Det er nemlig, hvorvidt det er Ministeren bekendt, at der opkræves Kirkestadspege uden Hensyn til Hartkorn selv af jordløse Husmand og af Tjenesteyende. Det forekommer mig, at saadanne Forhold ikke bør kunne bestaa, og at de ogsaa maa tages i Betragtning, naar et Forhold som dette skal ordnes. Jeg kunde tillige have lyst til at gjøre en Henstilling til den ærede Minister. Da Kirke- og Undervisningsministeriet gennem Provsterne lader foretage Syn over Kirkerne og altsaa har et Slags Tilsyn med, hvad der omtrentlig kan gaa med til Vedligeholdelsen af Kirkerne gjennemsnitsvis om Aaret, eller i alt Fald kan indhente Oplysning derom, vilde jeg henstille, at Ministeriet tillige, hvad der heller ikke vilde være saa besynderligt, indhentede Oplysning om, hvor Meget gjennemsnitsvis Kirketienderne, forsaavidt de etes af Kirkeeierne, indbringe om Aaret, saa at man vilde kunne se Forholdet imellem, hvad Kirketienderne indbringe Kirkeerne, og de gjennemsnitlige Udgifter, som disse have til Kirkerens Vedligeholdelse. Oplysninger herom, som jo vistnok vilde kunne faas, naar der vistnes en god Villie fra de Vedkommendes Side for at skaffe dem tilveie, vilde være særdeles tjenlige som Bilag ved en saadan Lovs Behandling.

Formanden: Det først reiste Spørgsmaal naar kun i en meget fiern Forbindelse med den foreliggende Sag. Da Spørgsmaalet er reist, vil der Intet være til Hinder for dets Besvarelse, men det maa ganske henstilles til den ærede Minister.

Clausen: Af de forskjellige Udtalelser, der ere fremkomne under denne Sags Behandling, fremgaar det jo, at i Grunden Alle ere enige om at ønske de Forbedringer, der ere foreslaaede i det foreliggende Lovforslag, men hvad man ikke er saa ganske enig om, er, hvorvidt Forpligtelsen til at udføre disse Forbedringer kan paalægges Tiende-eieren i sin hele Udstrækning. Det er ganske naturligt, at man kommer til at se dette Spørgsmaal fra forskjellige Sider, men jeg tror at kunne sige, at det ogsaa ses fra forskjellige Sider af selve Tiende-eierne. I den Provinds, hvor jeg har hjemme, er der en Kirketiende-eier, som paa egen Bekostning har indlaagt Varmeapparater i alle sine Kirker og leverer Brændsel dertil. Han har naturligvis anset det for en Forpligtelse, der paalaa ham, eller i alt Fald for en Forpligtelse, som med Willighed maatte paaligge ham, og han har derfor mødet den Trang, som man kan sige er kommen frem ved Tidens stigende Fordringer. Det

er jo ganske naturligt, at naar Tiden gaar frem i den ene Retning, naar den bringer Tiende-eierne større Fordels, saa gaar den ogsaa frem i den anden Retning, man ledes til at gjøre større Fordringer, og en saadan større Fordring er det naturligvis ogsaa, at Kirken skal være varm og behagelig at opholde sig i, hvilken Fordring ogsaa af den Grund har sin Berettigelse, at der, naar man kan føle sig beknem i Kirken, derved vil være virket væsentlig hen til, at man med Andagt følger Gudstjenesten. Det er jo en Selvfølge, at den Tiende-eier, som virkelig indser, at Tiden er gaaet frem for ham, ogsaa maa have Dre for, at Tiden i andre Retninger stiller Fordringer til ham, som han bør opfylde. Dette er saaledes flet hos os, men der er kommet Ytringer frem, som gjøre gjældende, at det dog kan være farligt at lægge Forpligtelsen i hele dens Udstrækning til de Forbedringer, som ere foreslaaede i denne Lov, paa Tiende-eierne. Vil man imidlertid f. Ex., som det er foreslaaet fra forskjellige Sider, gjøre en Afskillelse, saaledes at Tiende-eierne komme til at besto Varmeapparatet eller Kaffelønnen, hvorimod Tiende-eierne komme til at besto Brændselet, kommer der det Forhold frem, at paa de Steder, hvor Tiende-eieren allerede har overtaget den Forpligtelse at opvarme Kirken, ville Sognebeboerne, naar Loven bliver vedtagen paa denne Maade, i Stedet for at de nu have det Gode at være fri for Brændselbekostningen, for Fremtiden komme til at afholde denne, saa at en Vedtagelse af Loven i en saadan Form vil blive en Uret paa de Steder, hvor der allerede af Tiende-eierne er indført de ønskede Forbedringer. Jeg tror at burde fremhæve dette, idet jeg tillige skal holde mig til, hvad den ærede Ordfører for Forslagsstillerne sagde, at Tiende-eieren maa anses forpligtet til at udføre de Forbedringer, som Tiden fordrer med Hensyn til Kirken's Vedligeholdelse.

J. Madsen: Saaledes som Forholdet er ordnet paa de forskjellige Steder i Henseende til Kirketienden, fremkommer der jo mange besynderlige Forhold. Saaledes kender jeg i det Mindste et Sogn, hvor Hovedgaardens Eier i sin Tid har solgt Kirketienden til Tiende-eierne, men Hovedgaarden indeholder omtrent en Trediedel af Sognets Hartkorn, og naar man nu vilde lægge en større Byrde over paa Tiende-eierne, saa falder den paa dette Sted paa de to Trediedele af Sognets Hartkorn, medens Eierne af dette allerede for Tiden have haardt nok ved at vedligeholde Kirken, og en Trediedel af Sognets Hartkorn, nemlig det tiendefrie, slet Intet svarer til Kirken. Herved vilde jo Uligheden blive endnu større, idet de Tiendeplichtige, som ere Tiende-eiere, alene komme til at bære den forøgede Byrde, hvorimod den Trediedel af Sognets Hartkorn, der er tiendefri, heller ikke vilde komme til at baltage i den Byrde, som vilde fremkomme ved denne Lovs Bestemmel-